

CZERWIEC 2025

UMOWA POŻYCZKI - NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ PRZY JEJ ZAWIERANIU

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- jakie są rodzaje pożyczek
- istotne elementy umowy pożyczki
- oprocentowanie pożyczki
- zabezpieczenie pożyczki
- forma umowy pożyczki

Umowa pożyczki jest jednym z podstawowych instrumentów obrotu cywilnoprawnego, który umożliwia przeniesienie określonej kwoty pieniężnej lub innych rzeczy oznaczonych co do gatunku na rzecz drugiej osoby, z zastrzeżeniem ich zwrotu w określonym terminie. Choć pożyczki są powszechnie stosowane w życiu codziennym, zarówno w obrocie prywatnym, jak i gospodarczym, warto zwrócić szczególną uwagę na jej zapisy, aby uniknąć potencjalnych problemów prawnych.

W tym informatorze omówione są podstawowe kwestie, na które warto zwrócić uwagę przy zawieraniu umowy pożyczki, odnosząc się do przepisów prawnych i praktycznych wskazówek, które pomogą uniknąć nieporozumień i problemów w przyszłości.

Umowa pożyczki jest regulowana przez przepisy Kodeksu cywilnego, w szczególności przez artykuły 720–724 (1). Zgodnie z art. 720 Kodeksu cywilnego, przez umowę pożyczki pożyczkodawca zobowiązuje się do przekazania pożyczkobiorcy określonej kwoty pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku, a pożyczkobiorca zobowiązuje się do zwrotu tej samej ilości pieniędzy lub rzeczy w określonym czasie.

Umowa pożyczki nie wymaga formy pisemnej, jednak dla zabezpieczenia interesów obu stron, w szczególności w przypadku pożyczek o większej wartości, wskazane jest, aby umowa była zawarta na piśmie. Wówczas obie strony będą miały jasność co do swoich praw i obowiązków.

Rodzaje pożyczek:

Umowy pożyczki mogą przybierać różne formy, w zależności od przedmiotu pożyczki, warunków umowy oraz stron umowy:

a) Pożyczka pieniężna

Najbardziej popularny typ pożyczki, gdzie pożyczkodawca udostępnia określoną sumę pieniędzy pożyczkobiorcy, a ten zobowiązuje się do jej zwrotu w określonym terminie. Pożyczka pieniężna może być udzielona na piśmie, ale także ustnie (choć zaleca się formę pisemną, aby uniknąć późniejszych sporów).

b) Pożyczka rzeczowa

W ramach tej umowy pożyczkodawca przekazuje pożyczkobiorcy rzeczy oznaczone co do gatunku. Inaczej mówiąc, pożyczkodawca przekazuje biorącemu pożyczkę określoną ilość rzeczy, a biorący zobowiązuje się zwrócić taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku i rodzaju.

c) Pożyczki konsumenckie

Warto również zwrócić uwagę na umowy pożyczki zawierane z instytucjami finansowymi, np. firmami pożyczkowymi, które oferują pożyczki konsumenckie. Te umowy charakteryzują się dodatkowymi wymogami ustawowymi, mającymi na celu ochronę konsumentów przed nadmiernym zadłużeniem, np. obowiązek informowania o całkowitym koszcie pożyczki, oprocentowaniu, dodatkowych opłatach.

ELEMENTY UMOWY POŻYCZKI – NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ?

Umowa pożyczki powinna zawierać podstawowe elementy, które zapewnią bezpieczeństwo dla obu jej stron tj. pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy. Oto kluczowe aspekty, na które warto zwrócić uwagę przy zawieraniu umowy pożyczki:

a) Kwota pożyczki (w przypadku pożyczki pieniężnej)

Po pierwsze, należy dokładnie określić kwotę pożyczki, którą pożyczkodawca przekazuje pożyczkobiorcy. Kwota ta powinna być wskazana w sposób jednoznaczny, zarówno w liczbach,

jak i słownie, aby uniknąć jakichkolwiek wątpliwości co do jej wysokości.

b) Okres spłaty pożyczki

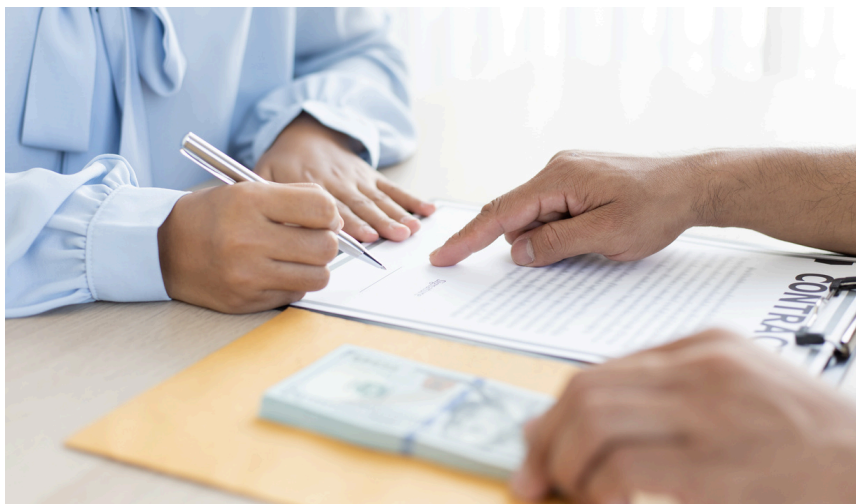
Jednym z najistotniejszych elementów umowy jest określenie terminu, w którym pożyczkobiorca zobowiązuje się do zwrotu pożyczonej kwoty. Termin spłaty powinien być realistyczny i dostosowany do sytuacji finansowej pożyczkobiorcy. Warto też rozważyć, czy pożyczka będzie spłacana jednorazowo, czy w ratach.

c) Oprocentowanie pożyczki

Kodeks cywilny przewiduje, że pożyczka może być oprocentowana lub nie. W przypadku pożyczki oprocentowanej, w umowie należy dokładnie określić wysokość oprocentowania, zasady jego naliczania (np. czy jest to oprocentowanie stałe, czy zmienne) oraz ewentualne opóźnienia w płatnościach. Warto zaznaczyć, że jeśli oprocentowanie jest zbyt wysokie, może zostać uznane za uszczuplające prawa konsumentów, a umowa może zostać uznana za nieważną. Zatem w przypadku umów pożyczek udzielanych konsumentom należy przestrzegać maksymalnego limitu oprocentowania, który określa prawo (tzw. odsetki maksymalne).

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., pożyczkodawca, udzielając pożyczki pieniężnej, nie traci prawa do domagania się od pożyczkobiorcy zarówno odsetek, jak i dodatkowych kosztów pozaodsetkowych, o ile przestrzega dalszych przepisów zawartych w ustawie.

Pod pojęciem kosztów pozaodsetkowych, związanych z zawarciem umowy pożyczki pieniężnej, rozumie się różnego rodzaju opłaty wynikające z tej lub innych umów bądź czynności prawnych, a w szczególności:

“

Umowa pożyczki powinna zawierać podstawowe elementy, które zapewnią bezpieczeństwo dla obu jej stron tj. pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy.

1. marże, prowizje oraz opłaty naliczane w związku z przygotowaniem, udzieleniem lub obsługą pożyczki, jak również inne wydatki o podobnym charakterze,
2. opłaty dotyczące przedłużenia terminu spłaty, zaległości w spłacie lub inne zbliżone koszty,
3. koszty usług towarzyszących, takie jak ubezpieczenia, ustanowienie zabezpieczenia pożyczki, czy zdobycie informacji o pożyczkobiorcy – o ile ich poniesienie jest konieczne do zawarcia umowy.

Z katalogu tych kosztów wyłączone są jednak opłaty notarialne i daniny publicznoprawne, które strony muszą uiścić w związku z zawarciem umowy.

W sytuacji, gdy pożyczkodawca zawiera umowę pożyczki za pośrednictwem agenta lub innej osoby (np. pośrednika), której udział dotyczy także realizacji jego zobowiązań, wynagrodzenie takiego pośrednika również wlicza się do kosztów pozaodsetkowych – pod warunkiem, że to pożyczkobiorca ponosi te wydatki.

O ile przepisy szczególne nie przewidują inaczej, w przypadku zawarcia umowy pożyczki pieniężnej z osobą fizyczną, której umowa nie dotyczy bezpośrednio jej działalności gospodarczej lub zawodowej, łączna wysokość kosztów innych niż odsetki nie może przekroczyć limitu ustalonego w Kodeksie cywilnym. W całym okresie spłaty pożyczki pozaodsetkowe koszty nie mogą przekraczać 25% całkowitej kwoty udzielonej pożyczki.

d) zabezpieczenie pożyczki

W przypadku pożyczek na większą kwotę, pożyczkodawca może wymagać zabezpieczenia spłaty pożyczki. Zabezpieczeniem może być np. poręczenie, weksel, hipoteka na nieruchomości lub inne formy zabezpieczeń. Umowa powinna zawierać szczegóły dotyczące tego, jakie zabezpieczenie zostało ustalone oraz jak będzie ono wykorzystywane w przypadku niewykonania zobowiązania

przez pożyczkobiorcę.

Jeśli przy zawarciu umowy pożyczki, zawieranej z osobą fizyczną i niezwiązaną bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, pożyczkobiorca zobowiązuje się do ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki, to obowiązek ten musi być wyraźnie wskazany w treści umowy. Umowa powinna precyzować formę zabezpieczenia, a w razie potrzeby – także przedmiot zabezpieczenia, którym może być konkretna rzecz lub prawo majątkowe, wraz z jego wartością albo inną określoną kwotą odpowiadającą zabezpieczeniu. Jeżeli zobowiązanie do ustanowienia zabezpieczenia zostało nałożone z pominięciem wymogów określonych powyżej, czynność taka jest nieważna.

Całkowita wartość zabezpieczenia nie może przekroczyć sumy odpowiadającej:

- kwocie udzielonej pożyczki,
- maksymalnym odsetkom liczonym od tej kwoty za cały okres pożyczki,
- maksymalnym odsetkom za opóźnienie za okres do 6 miesięcy, oraz
- maksymalnym dopuszczalnym kosztem pozaodsetkowym chyba, że odmiennie stanowi przepis szczególny.

e) Postanowienia dotyczące wypowiedzenia umowy

Pożyczkodawca i pożyczkobiorca powinni określić zasady wypowiedzenia umowy w przypadku opóźnienia w spłacie. Warto ustalić, kiedy pożyczkodawca będzie miał prawo do wypowiedzenia umowy i żądania natychmiastowego zwrotu całej kwoty pożyczki. Można wprowadzić klauzulę mówiącą o konieczności wcześniejszego powiadomienia strony o zamiarze wypowiedzenia umowy.

f) Sankcje za opóźnienia w spłacie

Warto także wprowadzić zapisy dotyczące konsekwencji opóźnienia w spłacie pożyczki. W praktyce najczęściej stosuje się karne odsetki za każdy dzień opóźnienia w spłacie, co zabezpiecza interes pożyczkodawcy. Istotne jest, aby stawka ta była zgodna z przepisami prawa i nie przekraczała limitów określonych przez ustawodawcę.

g) Forma umowy

Choć umowa pożyczki nie wymaga formy pisemnej, jej zawarcie na piśmie daje większe zabezpieczenie prawne obu stronom. W szczególności warto zawrzeć wszystkie uzgodnione warunki, np. wysokość kwoty pożyczki, termin spłaty, oprocentowanie, zabezpieczenia, kary umowne. W razie sporów taka pisemna umowa może stanowić dowód w postępowaniu sądowym.

Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej. Co to oznacza w praktyce? Forma dokumentowa to nie to samo co forma pisemna. Wystarczy, że oświadczenia stron zostaną utrwalone w jakikolwiek sposób umożliwiający ich późniejsze odtworzenie. Może to być więc:

- wiadomość e-mail,
- SMS,
- wiadomość w komunikatorze (np. Messenger, WhatsApp),
- plik tekstowy lub PDF zawierający warunki pożyczki.

Forma dokumentowa nie wymaga własnoręcznego podpisu ani obecności notariusza – chodzi jedynie o to, aby można było wykazać, że do zawarcia umowy faktycznie doszło, a strony uzgodniły jej treść. Brak zachowania formy dokumentowej nie powoduje nieważności umowy, jednak może mieć istotne skutki procesowe.

W przypadku ewentualnego sporu sądowego, strona, która powołuje się na umowę pożyczki zawartą bez zachowania wymaganej formy, może mieć ograniczoną możliwość przedstawienia dowodów, np. z zeznań świadków lub przesłuchania stron. Dlatego przy pożyczkach przekraczających 1000 zł zawsze warto zadbać o to, by umowa miała choćby najprostszą formę dokumentową – nawet kilka wiadomości e-mailowych czy SMS-ów może uchronić przed poważnymi trudnościami dowodowymi.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl